Ч. 207 (12.863). Львів, середа 16. вересня 1931. Poсztowy opłatę zanłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Від австро-німецької до німецько-французької митної унії?

I.

Один голос більшости гаґського трибуналу рішив про те, що австро-німецька митна унія, яка стільки шуму наробила у світі, суперечить постановам мирних трактатів. Та при 8-ми голосах, що висказали цей присуд, треба не забувати: про 7 визначних правників світової слави, які були якраз противної гадки і не вбачали в господарській співпраці двох німецьких держав ніякої загрози для світу.

Обективність суддів безсумнівна. Та сам присуд міг би був мати й інший вихід, колиб не той один голос. Тоді булоб чимало клопоту на женевському ринку, а німецьким й австрійським делегатам булоб трудно резиґнувати з так докладно вибореного, а так мало в практичному, під сьогоднішній мент, потрібного здобутку. Але залишився факт, що з правного боку перша спроба господарського австро-німецького наближення не вдалася.

II.

Та наради в Женеві принесли світові несподіванку, на яку лише економісти були докладно приготовані. Докладно тому, що господарське життя Німеччини й Австрії, від внесення справи перед гаґський трибунал до її вирішення, перейшло небувале заломання, з якого рятунок мусіли одні й другі шукати у франка, що сидів на надмірі золота.

Тому ясним було, що австрійські й німецькі економісти мусіли перемогти своїми аргументами психіку мас, яким „аншлюсс" видавався початком поправи нещасного господарського положення. Дальший розвиток подій переконає мабуть і маси, що з двох порожних калит ніхто нікого не порятує. Тож і політичне значіння „аншлюсу" мусить рахуватися з його господарською невдачею і неможливістю. Чиж супроти того резиґнація з австро-німецької митної унії була такою великою програною? Дійсність зрозуміють і розполітиковані маси, коли інший вихід чи потягнення дасть реальні господарські наслідки.

III.

Далекосяглий Бріянів проект господарського обеднання й економічної співпраці Европи рівно так далекий до зреалізування, як роззброєння цієї частини світу. Як довго треба чекати на його зреалізування — цього не зможе означити й сам творець цього проекту. А тимчасом по краху в Австрії й Німеччині почала хитатись Мадярщина й могуча Анґлія. Економічний світ поставив ясно питання, що політика довела до господарських абсурдів. Бо хоч ряд конференцій економічних експертів звертав увагу на нонсенси високих мит, оман самовистарчальности поодиноких держав і невидержливість використовування випадково щасливого виходу війни на побіджених, то проте політики йшли своїм шляхом. Аж докотились до заяви льорда Сесіля, що перед кількома днями в Женеві поставив рубом дилему: або скоре економічне порозуміння й взаїмна поміч — або хрестик сьогоднішньому капіталістичному устроєві. Заява спокійного анґлійця була супроводжена глухим гомоном питання: чи врятується фунт? Бо він, поза доляром, це опора суто-капіталістичної системи, до вершка вибудованої в анґльо-американському світі. Мабуть, що заяву Сесіля відчули наперед французькі економісти, ще підчас переговорів про рятункову позичку Франції й Америки для анґлійського банку.

IV.

Доручення справи головних пертрактацій на женевському ґрунті від Франції знавцеві економічного діла Франсуа Понсетові не було припадком. Треба рятуватися не в хвилі розвалу, а раніше. Ясно, що економічний розвал Европи втягнув би в свою орбіту й Францію. Деякі і то поважні познаки цього видні вже й сьогодні. Та питання: чи чекати на Бріянову Паневропу? Певно, що ні. Тому треба творити в Европі нові господарські угрупування, які спільними силами могли би поборювати крізу й себе в недомаганнях доповнювати.

Таким обеднанням мала бути теж австро-німецька митна унія. Та коли вона з політичного боку для Франції неможлива, то треба найти новий вихід. І впало при французько-німецьких пертрактаціях за позичку цікаве гасло: спільність продукції франко-німецького господарського орґанізму. Кинув його саме Франсуа Понсет. А до того завважив, що сьогодні на пряму позичку у Франції рахувати не можна, бо французький рентіє не має довіря навіть до льокати капіталів у власній батьківщині. Треба новим шляхом економічної співпраці спершу відбудувати це довіря, а щойно тоді говорити про гроші. Та коли отся „співпраця" не була досі докладно означена, сьогодні вона чимраз ясніше стає перед очі як франко-німецька господарська, а згодом і політична унія. А її першим етапом,, припускають, буде франко-німецький митний союз.

Хоч його ще нема, то не в радощах йому родитись. Першою жертвою паде сам Курціюс, може не втримається ще дехто. Але втримається мабуть те зрозуміння, що для економічної справи й господарського добробуту обох народів треба багато подарувати з політики. Робить це вже Німеччина, бо вона на дні економічної крізи. Зробить мабуть і Франція, яка недвозначно заявляє конечність господарської співпраці. Важна й принципова перемога: австро-німецька митна унія зникла. А це перший крок до франко-німецької митної унії. Тим більше, що Альбіон повідомив, що домашні клопоти не дають йому змоги помогати сусідам. Але чи знову політика не візьме верху над економією? Бо чи легко відбудувати психічні перешкоди, які будувалося стільки літ? Про це скаже найближчий час.

(Хр.)

Матеріяльне положення української студентської молоді.

(З приводу збірки на Т-во Прихильників Освіти.)

Рік-річно на отсьому місці й під цю пору читаємо традиційну вже статтю, що закликає до жертвенности на „Т-во Прихильників Освіти" у Львові — інакше на фонд матеріяльної допомоги українському студентові.

Читаємо або й не читаємо. На всякий випадок переважно проходимо побіч цього заклику байдуже. Доказом хоч би й те, що збірка на „Т. П. О.", одиноке у краю допомогове студентське товариство, принесла у мин. році всього на всього суму 6.431 06 зол. Словами: шість тисяч...

На 1600 студентів у Львові, 450 у Кракові, 160 у Варшаві, 120 у Познані, 60 у Вильні, 68 у Данціґу, 160 в інших краєвих центрах і вкінці 270 за границею. Разом до 3.000 студентів-українців*).

Інакше по 2 зол. на одного студента.

Дехто візьметься вияснювати цей стан тим, що мин. рік — це „худий", кріза, осінні події і неприхильне становище політ. властей мусіли поважно вплинути на невдачу збірки.

Алеж бо дані від 1927 року, себто з часу, коли „Т. П. Освіти" розпочало збіркову акцію у краю, в роках, які слід уважати за „товсті", вказують, що квота, яка вплинула в часі збірки до „Т. П. О.", ніколи не перевищала 15.000 зол.

Це в той час, коли польське, румунське, чеське (всяке, тільки не наше!) студентство одержує стипендії або довготермінові позички з університетських і приватних фундацій, мешкає в дешевих студентських домах-палатах, удержаних після всіх вимог гіґієни, з руханковими салями, купальнями, касинами і т. п. удогідненнями, що не позволяють їм зазнати не то злиднів, а й дрібки невигод.

Це польська, чеська, румунська дійсність. А наша? Наша це тих 6—7 тисяч золотих, що мають вистарчити на удержання „Акад. Дому" і студ. харчівні у Львові, на уділення позичок потребуючим студентам у Львові, на матеріяльну підмогу студ. допомоговим орґанізаціям у Кракові, Познані, Варшаві, Вильні і взагалі нашому студентству, що студіює в Польщі і за кордоном.

Супроти чужих студ. палат з тисячками дешевих двійкових, а то й одинкових кімнат (нпр. новий 4-поверх. студентський дім у Кракові, що саме викінчується, з театр. салею, кіном і т. п.) наша дійсність — „Акад. Дім" у Львові. Одинока студ. пристань у місті, що силою свого положення скупчує найбільший відсоток нашого студентства. На тих 1600 студентів українців у Львові дає мешкання для сотні студентів.

Одинкових мешкань нема. Вони силою факту і запотребування перемінені на двійкові, двійкові на трійкові і т. п.

Що правда, завдяки зусиллям адміністрації гіґієнічні умовини багато покращали в порівнанні з минулим, переведено конечно потрібні направи після знищення його в 1928 р., але... чи багато поможе зрозуміння адміністрації, що крізь двері не може просвічувати. Бо в дійсності памятка по 1928 році, себто поломані двері, залишилися. А деж дівається решта студентів? Решта мусить через брак мешкань в „А. Д." мешкати приватно. Що ці мешкання переважно грішать проти вимог гіґієни, не треба і згадувати.

*) Статистичні дані на основі „Студ. Шляху" ч. 1—2, 1931.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 11. września 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 198. czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 5. września 1931 r. do sygn. VI. 1. Pr. 422/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 11. września 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 4 września 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" № 198 z daty Lwów, dnia 5. września 1931 r. zawierającego: 1) w artykule p. t. „Kongres nacjonalnych menszyn" w ustępie od słów „Teperisznia Europa" do słów „okoneczno połahodżeni", 2) w artykule pt. „Piśla wbywstwa posła Hołówka" od słów „Najtriznijsze u naślidkach" do słów „druhym szcze bilsze" znamiona ad 1) zbrodni z § 65 a) uk. ad 2) występku z § 308 uk., zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechnienia tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzup. Nr. 6 ex 1862, t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej ustępów artykułów ma na celu ad 1) szerzeniem haseł separatystycznych pobudzić innych do wzgardy i nienawiści przeciw jednolitemu związkowi państwowemu, ad 2 szerzeniem nieuzasadnionych horoskopów zaniepokoić publiczne bezpieczeństwo, co odpowiada znamionom zbrodni z § 65a) uk i występku z § 308 uk. Według §§ 487, 489, 493 pk oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Przewodniczący: Medynski wr.

Protokulant: W. Mikuszewski wr.

Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

Коли такі відносини у Львові, то чи можна говорити про кращі життєві обставини тих, яких доля, а радше „нумерус клявзус", примусили шукати знання у Кракові чи в іншому університетському центрі Польщі? Саме навпаки. Там нема й цього, що є у Львові. Українському студентові остається там дороге приватне мешкання, або... або їзде до польських акад. домів (якщо приймають), де є виставлений на всі погубні впливи свого окруження.

За границею? Там ще гірше. Бож відомо, що допомогова акція в Чехії, де наших студентів розмірно найбільше, зліквідована, стипендій не дають.

Цей дійсно невідрадний стан, у якому находиться загал нашого студентства, головно в останніх роках, не треба скривати перед українським громадянством.

Кожна нація ставить справу своєї студ. молоді, як одну з перших у ряді суспільних квестій. Кожна нація розуміє, що підстава її дальшого розвитку — це здорова під кожним оглядом молодь, зокрема студентська. Цеж та сіль народу, що має перейняти його провід. Коли та зміна прийде здорова тілесно і душевно, тоді кожен розуміє, що іствуванню нації не грозить ніяка небезпека.

А щож вартує одиниця, що викладувала свою енергію чи стратила здоровля в боротьбі за прожиток в зарані свого життя? Цеж відтак зломлені не тільки фізично, але й духово одиниці. Це переважно кандидати на сабаритів, еґоїстів, яким нема що згадувати про суспільну роботу. У розумінні цеї небезпеки кожна нація, будь вона державна чи ні, докладає всіх зусиль, щоби її молодь завчасу не стеряла зовсім непотрібно, ще в часі студій, засобів життєвої енергії.

У державних націй справу молоді, зокрема студентської, підноситься до рівеня першорядних проблем державної раці і тому журбу за молодь перейма переважно держава. У недержавних народів журба за молодь спадає на само громадянство.

Цифри про нашу жертвенність на студентську молодь наведені вище, взяті живцем з нашої „дійсної дійсности", промовляють за тим, що справа студ. молоді не набрала відповідньої ваги і зрозуміння серед нашого загалу. Не перечу, що при тому брак теж відповідньої активности на полі пропаганди ідеї допомоги зі сторони самих студентів.

Матеріяльна підмога студентству — це не доказ жертвенности чи гуманітарности громадянства. Бо студент — це людина зріла, ще й до деякої міри кваліфікована, що остаточно навіть у теперішніх тяжких часах може найти собі якенебудь побічне заняття. Що це мусить відбитися від'ємно на його студіях, це розуміється само собою.

Що гірше. Студент, якому не рідко вже остогидли ті злидні, начавши на студії, хопиться якогонебудь заняття, до котрого звичайно не треба було взагалі витирати гімназійну лавку 8 літ, а відтак вписуватись на університет. Що в такому випадку шкоду поносить не тільки дана одиниця, але може ще більше загал, це ясне.

Тому матеріяльну підмогу українському студентству треба вважати як доказ журби за те, хто прийде на зміну: чи повний життєвої сили, фізично здоровий і духово богатий юнак, чи зломаний життєвими невзгодинами, передвчасний старик.

Все те примушує нас мимоволі призадуматися над цею аномалією і шукати за відповідним рятунком. Що ним є передовсім матеріяльна забезпека молоді зі сторони громадянства, про це не може бути двох думок.

Удатна збірка на „Т-во Прих. Освіти", що відбудеться у дні 21. вересня ц. р. у львівському і станиславівському воєвідстві — це буде перший крок до санації допомогового фонду „Т-ва Прих. Освіти". Буде вона удатною, коли наші студенти дійдуть в листою „Т. П. О." до кожного громадянина, який знова зі свого боку не відмовиться від жертви в міру своєї матеріяльної спроможности. Цим докаже на ділі, що справді глибоко в серце запав йому клич: „У молоді наша будучність". *Вол. Ничай.*

З польської преси.

„Необхідний поділ роль".

Офіціяльний орган львівського воєвідства „*Газета Львовска*" принесла в числі з 11. ц. м. передову статтю під повищим наголовком. Вона втримана на загал у поважному тоні, признаючи згори важливість і першорядне значіння української проблеми та потреби її поважного трактування, незалежно від емоціонального субєктивізму і настроїв, зроджуваних такими подіями, як трускавецька. Автор переводить тезу, що сам уряд не є всилі розвязати таких проблем, як національна, і що тут повинно співпрацювати польське громадянство. Під адресою цього останнього сказано прикрі слова, характеризуючи його відношення до національної проблеми взагалі, а української зокрема, як байдуже, трафаретно-плоске або іґнорантне. „Поділ роль" — це, мовляв, уряд і громадянство.

Після короткого загального вступу, в якому автор стверджує, що

конечність раціонального і пляннового підходу до деяких справді слушних українських дезидератів в імя реальних інтересів держави — ні на хвилину не припиняється,

автор признає, що

до цього мусить змагати кожний уряд...

Але, мовляв, ця робота уряду „зависає у порожні", без співпраці з громадянством.

Коли чинники державної адміністрації можуть бути знаменито пожиточні при хвилевій (негайній) акції, то проте всіляка дальша і на довшу мету обрахована політична ініціятива мусить брати під увагу психіку й умове зусилля цілого громадянства, котре то зусилля дає урядові завсіди безмірно цінні орієнтаційні матеріяли і знаменито скріплює підстави його акції.

Тут зачинається критика польського громадянства, яке — мовляв — не здає собі справи з обовязків державної нації.

Це торкається передовсім т. зв. національних проблем. Тут стрічаємось найчастіше з емоціональністю, яку злобна і плоска демаґоґія частенько підносить майже до гідности „політичної програми". *Найгірші традиції польського націоналізму дають себе під цим оглядом завсіди відчувати* (підкресл. наше — прим. Ред.). І це вони спричинюють, що завдання величезної ваги валяться лише на уряди. Сотки тисяч громадян вдоволяються виключно викладовуванням своїх політичних почувань (букв.: „політичної чуттєвости" — прим. Ред.), або пустим, віддавна непереввітреним догматизмом. ...Громадський чинник не може дати себе заступити нічим і ніким. Кожний зрілий поляк, який думає державними катеґоріями, а не кермується тільки пристрастями, мусить це признати й зрозуміти...

...Тимчасом, як досі, у цьому напрямку панує велика умова сонливість і ідейна інерція, ...У парі з пасивністю іде теж каригідна іґнорація. Одні не цікавляться цим комплексом так незмірно важливих питань, інші повторяють комунали, щонайменше анахронічного характеру... Найбільш популярна (з усіх національних справ — прим. Ред.) українська справа не довела значної більшости поляків по нинішній день до ніяких позитивних концепцій й уми залишаються під похмурим чаром боїв 1918—19 року. Бачимо лише в надавичайно нечисленному гуртку змагання вийти з тої пасивности поглядів. Назагал усі оглядаються безустанно на уряд і сподіються від нього лише якихось спасенних ходів...

У цій статті автор приймає тези: 1) що сам уряд не має сили ні змоги впоратися з національною проблемою у Польщі і 2) що польське громадянство оперує у величезній більшості ендецькими щонайменше „анахронічними" українознерними комуналами.

Таке становище львівського офіціозу саме в моменті, коли інший щоденник у Львові, теж санаційний, ніби півофіціяльний орган „Слово Польське" виписує нову „програму, яка буде здійснена" й у цій „програмі" повторює ще передвоєнні ендецькі проєкти „на знищення Русі", — таке становище, досі бодай на сторінках санаційної преси невидане, вказує теж на небувалий хаос поглядів на цю проблему у самому санаційному таборі.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 16. ВЕРЕСНЯ 1931.

С. ГОРДИНСЬКИЙ. 2)

Говерля й ті три...

(Докінчення.)

Було вже біля семої і досить темно, як хлопці добились до колиби. Старий гуцул приняв їх досить радо, а коли відмовили тютюну, заправив за молоко таку ціну, що всі три аж засвистали.

Напившись гарячого молока, почали розглядати місце під стіною, яке гуцул визначив їм на нічліг.

Перший глянув критично на широку лавку Орест.

— Надто чисто тут не є — сказав з гримасою, освічуючи ліхтарнею дошки. Ще яка біда повилазить з дір!

— Всеж, краще тут, як на дворі — докинув Ґенко. Я лягаю під лавку, а ви оба на гору. В пятій встаємо і лїземо на Говерлю.

Змучені, майже автоматично позавивались у коци, з найліпшими замірами заснути хоч на хвилинку й випростувати хоч трохи ноги на тісному місці.

— Страшно зле лежати у двійку, в такому тісному місці — скаржився Ромко.

— Є виїмки — додав Орест.

— Виїмки??

— Тоді, коли лежиться з дівчиною. Тоді можна трошки притулитися...

Ґенко під лавкою зашарудів ногами:

— Та тихо будьте там! Спати хочу!

Хлопці затихли, але лиш на хвилку. Ромко, більш відпорний на невиґоди, навіть трохи задрімав, але Орест раз заразом сував рукою то по ногах, то за ковнір і кляв, на чім світ стоїть: і Говерлю і колибу і проґульку. А оказія, що їх зпід лавки витягав Ґенко, позавидував би йому до своєї семитисячної колекції насікомих сам Ротшильд!... Лізли, як салдати на карпатські окопи.

Врешті не видержали. Перший вийшов на двір Орест, за ним Ґенко. Прибіг за кілька хвилин і Ромко. Стояли безрадно і тряслися у вечірньому холоді.

— Брр! Зимно так стояти! Ходімо вже краще кудись.

— Куди?

Орест глянув на годинник.

— Знаєте що? — майже крикнув. Ходім на Говерлю. Тепер три на девяту. В девятій сходить місяць і можна ґазету на дворі читати!

— Здурів, тепер на Говерлю? — аж крикнули два інші.

— Чомуж ні? Це буде дуже романтично. А вітер буде лиш трохи на горі, під самий вершок будемо заслонені від нього. Місяць світить саме по нашому боці. Ходім!

— Я не йду — сказав Ґенко і поліз до колиби. Ці два лишились закутані в плащі.

— Шкода — сказав крізь зуби Орест. Він ніколи не зрозуміє краси азарту. А в двійку не хочеться.

Курили уперто люльки. Сонні пси волочились поміж ними, а від сторони, де мав зійти місяць, проблискувала заграва.

За пять минут вибіг Ґенко з наплечником.

— Ідемо, сказав з рішучістю. І не міґже ти, додав з докором до Ромка, замість своїх ідіотичних квасів видумати якийсь практичний спосіб на ці звірята?

Оживились усі три відразу, зникло моментально умучення дня і плян такої незвичайної проґульки захопив їх наскрізь.

Ішли якийсь час лісною стежкою, присвічуючи ліхтарнею, потім вибігли на полонину, порослу косодеревиною і збились з дороги. Всеж прямували просто перед себе на вал Чорногори. Надибавши першу овечу стежку, почали драпатись в гору, а коли зясніли перед ними граничні стовпи, вони по знаках пізнали, що через помилку опустили Туркул, але це їм лиш скоротило на кілька кільометрів дорогу. Місяць стояв уже високо на небі. Стали йти трохи свобідніше, держались уже увесь час граничних стовпів. Моментально добігли до стіп Говерлі й почали драпатись в гору. Вітер став неможливий, бив як фурія і валив з ніг так, що мусіли йти з широко розставленими ногами. Лізли крок за кроком, лапаючи розпучливо устами кожний кубічний центиметр воздуху. Перший видрапався Орест, а за ним Ґенко. Флегматичний Ромко надліз аж за кілька минут — він присідав час до часу відпочати і присвічуючи ліхтаркою збирав афини...

Обійшли кругом широкий верх Говерлі, вписали крейдкою свої імена на камінях і розстеливши коци на траві, посідали на північному збочі, захороненому від вітру. Було чудово! Воздух був ясний і в місячному сяйві гори виглядали як ґіґантні фантоми у міжпланетному пейзажі. Денеде в долинах гір присіли білі тумани мов розтоплене срібло і безумовна тиша не давала ніякої охоти розбивати свою таємничу розмовою.

Почав потягати ранній холод, почали блїднути зорі і ясніти на сході. Легкий туман почав окутувати гори. Широко отвореними очима ди-

Сенатор д-р Франтішек Соукуп.

(З приводу шістьдесятиліття.)

22. серпня ц. р. скінчилося 60 років предсідникові сенату Чехословацької Республики, одному з найвизначніших діячів чеської соціялдемократичної партії, активному учасникові революційної визвольної боротьби чеського народу — д-рові Ф. Соукупові. Народжений р. 1871. Ф. Соукуп мусів пройти тяжкий життєвий шлях, повний праці й жертвенности.

Тепер ювилят може спокійно глянути на минулі десятиліття, бо наслідком тої праці цілого покоління таких борців, як Соукуп, повстала Чехословацька демократична республика, в якій трудящі маси мають підставу для дальшого поліпшення свого життя. Сенатор Соукуп належить до найближчих співробітників президента Масарика, він був один з творців модерного чеського робітничого руху, обстоюючи в довгій теоретичній і практичній боротьбі незалежність чеського політичного й професійного робітничого руху. У 1907 р. д-р Соукуп належав до віденського парляменту, був учасником інтернаціональних соціялістичних зїздів, після світової війни сен. Соукуп є представником чехословацької соціял-демократії в Екзекутиві Соціялістичного Інтернаціоналу. Д-р Соукуп є одним із пятьох діячів, які проголосили актом 28. жовтня 1918 р. незалежність Чехословаччини. Він-же був першим міністром справедливости молодої республики. Від 1929 р. д-р Соукуп є головою сенату.

Як політик широкого світогляду, сен. Соукуп, хоч вихований, як і вся його ґенерація, в дусі русофільському, умів цілком обєктивно оцінювати визвольні рухи народів Сходу Европи, зокрема український рух. Загально відомо, що на одному з засідань Екзекутиви Соц. Інтернаціоналу у 1929 р. сен. Соукуп у своїй промові зазначив, що український рух є *світова політична проблема*, з якою европейська політика мусить числитися, як з фактом великої ваги.

Не тільки розумом, але й серцем відчуває сен. Соукуп всю трагедію поневолених народів. Так, на сходинах, улаштованих на честь сен. Соукупа в Празі 20. серпня, де були присутні соціялісти чеські, українські, грузинські, вірменські, естонські, білоруські, російські д-р Соукуп у відповідь на привіти сказав: „Як шаліла світова війна і ми були в революційній боротьбі **„usque ad finem"** (до кінця) проти Габсбурґської монархії, то не один з нас із жахом поглядав на ту будучність, яка нас ждала, колиб Габсбурґи та Гогенцолерни перемогли. Коли я собі уявлю, що, у випадку перемоги цісарських Австрії та Німеччини, ми — чехи мусілиб тепер бути еміґрантами без дому, без пристановища, по всіх країнах світу, то я тим глибше розумію вашу трагедію і відчуваю ваші жалощі й сум. Але, казав д-р Соукуп, не буде так довго. Падають і хитаються диктатури, вже демократія запанувала в Еспанії, здрігається в передсмертних корчах диктатура в Італії, недовго продержиться диктатура у СРСР. Я певний, що ще сам на власні очі побачу вільні демократичні республики Сходу Европи. Тоді можу спокійно вмерти"...

З українців-представників української соціялдемократичної партії були присутні на цих сходинах такі особи: М. Добриловський, Е. Голіцинський, О. Козловський, П. Феденко і ін. Від українців дістав сен. Соукуп подарунок з відповідним написом — Шевченків „Кобзар" і квіти, від грузинів прегарно вишитий герб грузинської республики.

Від української с.-д. партії говорили на сходинах І. Мазепа та П. Феденко, окрім того статті цих авторів були вміщені в щоденнику чехословацької соціял-демократичної партії „Право Ліду" (22. серпня) та в збірнику, присвяченому д-рові Соукупові його приятелями.

—o—

Кріваві демонстрації в Берліні.

12. вересня в зах. дільниці Берліна гітлерівці улаштовали протижидівські демонстрації з нагоди жид. нового року. Атакували прохожих семітського вигляду. На Курфірстендамі били палицями гостей в каварнях. В каварні Рімана вибили шиби рев. кулями, попереверталн столики, потовкли посуду, кидали марм. плити в публику, побили до непритомности каварняний персонал. Багато возів рят. стації рятували прохожих, що лежали непритомні на хідниках.

Підсумки жнив.

Головний статистичний уряд обчислив приблизну видатність цьогорічних жнив. Обчислення, оперті на основі оцінки рільних кореспондентів, переведеної в половині серпня, будуть очевидно ріжнитися від кінцевих обчислень, що будуть переведені на основі реєстраційних матеріялів. Дані є такі (в міліонах сотнарів, у скобках проц. відношення до торішнього року): пшениця 19.8 (менше 11.5 проц.), жито 51.6 (менше 25.8), ячмінь 14.8 (менше 1.2), овес 24.6 (менше 4.9).

Назагал зерно вдалося середньо. Найбільше нотовань повного зерна надіслано з воєвідств познанського і поморського, зате дрібне зерно переважає у воєвідствах виленському, станиславівському, поліському і львівському. Збір соломи середній. Щодо бараболі годі щось певного сказати, правдоподібно пересічна її видатність з гектара буде трохи більша від торішньої, але тому, що управна поверхня зменшилась, загальний збір бараболі буде мабуть такий самий як торік.

З наших шкільних болячок.

Із Тернопільщини дістаємо голоси читачів з нарікеннями на дивні містерії, що діються довкола розвязаної української ґімназії в Тернополі. Оголошено в пресі, що ученикам з розвязаної української ґімназії в Тернополі дозволено перед вакаціями записатися до польської ґімназії в Тернополі (типу розвязаної ґімназії) без здавання вступного іспиту. В останніх днях серпня ц. р. повідомлено їх, що мають здавати вступний іспит, значить до тої самої кляси, в якій торік у вересні були в розвязаній ґімназії. Ученики одні вчилися цілий рік і в часі вакацій, інші ні, були й відданачаючі, а проте зголосившись до здавки, ніодин не здав! Невже такий був плян?

Одночасно батьки молоді, що вчиться в середніх школах, нарікають на шкільні оплати, що в нинішніх тяжких часах є непомірно високі. Цією дорогою вони звертаються до наших соймових послів з проханням інтервеніювати куди слід, щоби шкільні оплати були обнижені бодай на 60 відс., інакше прийдеться стягнути дітей зі шкіл. Обнижено урядовцям плату на 15% + 3%, разом на 18 відс., рільні плоди і домашній скот упали в ціні на 60 відс., так повинні опасти і всякі інші оплати, які укладають відповідальні державні керманичі. Диспропорція різка, вона потягне за собою прикрі наслідки і хтось за них відповість.

Яка буде нова адвокатська ординація?

Збільшення повновластей суддів коштом прав адвокатів.

У Варшаві розглядають тепер проєкт устрою адвокатури, виготовлений міністерством справедливости. На основі цього проєкту Головна Адвокатська Рада втратила би свої права як відклична установа від Адвокатських Палат, а перейшлиб вони на адміністраційні збори апеляційних судів.

Судейська аплікатура була би знесена, а адвокатська тревалаб 3 роки. Один з уступів нового проєкту дає суддям повновласти до покарання адвоката за невідповідне поступовання перед судом, а досяг цих повновластей передбачує викреслення із списку адвокатів.

—o—

вились усі три на перші проблиски соняшного сходу.

— Ось, що є краса, — сказав нагло Орест. Нехай я неактуальний романтик, але це ділає і то ділає зовсім природно. Хочеться це все висловити в якийнебудь спосіб, але яке бідне супроти цього, що ми бачимо, все мистецтво й література! Чи можливо бодай в сотій часті уявити собі це все? А так мало треба — тільки зийти на гору і можеш сприймати з повною свідомістю увесь Космос, маєш „штучний рай", **paradis artificiel.** До цього не потрібно тобі ні алькоголю Рембо й Верлена, ні опію Пера Льоті, ні кокаїни Мопасана — сама природа наладовує твою уяву мов динамомашина електромотор найбільш дивними і найбільш реальними фантонами. Не знаю, чи ви відчуваєте те саме захоплення?...

— Ах, ти знов із своєю поезією, — махнув рукою Ромко. Якби ми нічого не відчували, не стерчалиб тут серед ночі такий довгий час. Ти думаєш, що лиш ти один маєш ласку до обявлень! Ходімо!

Орест нічого не відповів. Прочистив стеблиною люльку і почав фільософічно набивати тютюном. Він завсіди вважав, що поети є вибранцями і що вони відчувають усе сильніше і зовсім, зовсім інакше. Тож він лиш усміхнувся недовірчиво і почав натягати наплечник. Та коли рушили, йому стало соромно, що він вирвався зі своїм захопленням і більше не відзивався.

Та й не було коли говорити. Бігли в долину, до Аржелюджі, мов би за ними гнало стадо скажених вовків.

—o—

Інтервенція наших послів у справі дрогобицьких вязнів.

Дня 13. вересня ц. р. посли д-р Біляк і Великанович інтервеніювали у прокуратора окружного суду в справі положення і стану здоровля дрогобицьких вязнів. В останній хвилині довідуємося, що слідчі акти передані апеляційному прокураторові і слідчому судді, делеґованому центральними чинниками з Варшави.

—o—

В пошуканці за податковими впливами.

Рада міністрів ухвалила 9. ц. м. два проєкти законів, що мають побільшити скарбові впливи з податків. Перший закон передбачує надзвичайний додаток до доходового податку, який буде вимірюваний від доходів з ґрунтових нерухомостей, будинків, торговельних і промислових підприємств і т. п., а також службових пенсій, емеритур, рент і винагород за наємну працю. Додаткове обтяження доходів має виносити від 0.5 проц. при доходах від 2.500 до 3.600 зол. річно, до 10 проц. при доходах понад 250.000 зол. річно. Однак цей додаток не може бути вимірюваний від платень державних урядників, яких вже потягнено до жертв у користь держави. Вводячи надзвичайний додаток до державного доходового податку проєкт закону припиняє рівночасно побирання дотеперішнього 10 проц. додатку до того самого податку у відношенні до тих доходів, від яких буде побираний новий надзвичайний додаток.

Другий податковий проєкт змінює обовязуючий тепер закон про доходовий податок від тантієм, поширюючи їх законодатну дефініцію і підвищуючи податкові впливи, та усуває нерівномірности в оподаткуванні службових доходів, залежно від того, чи одержується їх в одній сумі від одного працьодавця, чи складаються з кількох сум, одержуваних від кількох працьодавців. Проєкт постановляє, що особи, які дістають нагороду рівночасно від ріжних працьодавців, будуть обовязані платити таку квоту податкову, яка випадає від загальної суми всіх одержуваних винагород.

Такий проєкт має запевнити скарбовим касам побільшені впливи коло 30 міліонів, другий коло 50 міліонів.

Поширення законодатної дефініції тантієм потягне до оплачування окремого податку від тантієм усіх несталих винагород, виплачуваних під якою-небудь назвою особам, що не беруть постійно участи в управах, надзірних радах і ревізійних комісіях підприємств, а також особам, що постійно належать до складу тих підприємств, що побільшить податкові впливи з того жерела на яких 5 міліонів.

—o—

Чи б. посол К. Вальницький був засуджений?

В двох останніх днях серпня відбувся в Уж-
городі зїзд, організований комуністичним Сою-
зом Працюючого Селянства. З органу цієї орга-
нізації, тижневика „Голос Життя“ довідуємося,
що після вибрання президії зїзду її член Кліма
заявив, що на зїзді є м. ін. присутній представ-
ник Европейського Селянського Комітету посол
Вальницький, при чому представив його як ге-
роя і мученика, якого засуджено в Польщі на 12
літ тюрми. Очевидно, що зїзд зробив п. Валь-
ницькому овацію і т. п.

Прочитали ми цю звістку з великим здиву-
ванням, бо відомо чейже, що б. посол Сельроба-
лівиці, п. Кирило Вальницький взагалі не мав
ніякої судової розправи і тому не тільки на 12
літ, але зовсім не був на ніяку кару засуджений.
Безпосередньо після розвязання сойму, чи ще
перед тим, виїхав кудись і при останніх виборах
не кандидував. Одночасно довідуємося, що й в
ужгородському зїзді п. Вальницький брав участь
цілком випадково, бо приїхав до Ужгороду відві-
дати свого брата, відомого тамошнього москво-
фільського діяча. Вся ця комедія овацій і славо-
словія найменше, здається, була потрібна і при-
ємна самому Вальницькому.

За більшовицькими кулісами.

„Соціялістичний Вестнік“, орган росій-ських соціял-демократів, що виходить у Берлі-ні, приносить цікаві інформації, одержані дов:-рочно з Москви. В Комінтерні йде горяча ди-скусія, в якій зазначилися два становища. Гру-па з Радком на чолі висуває концепцію влашту-вання в часі найближчої зими „генеральної ре-петиції“ комуністичної революції. На думку Радка зима створить сприятливі умовини для викликання заворушень, особливо в Німеччи-ні, Австрії, Польщі та на Угорщині, де наслід-ки господарської кризи даються найбільше від-чувати. Противниками „генеральної репетиції“ є Літвінов і Крестінський, керманичі комісаріятy закордонних справ, які покликуючися на зтання европейських відносин, кажуть, що шанси такої „репетиції“ є мінімальні, а спроба викликати її може ослабити комуністичний рух. Невдала революція може дальше погір-шити ситуацію для держав, які є природними союзниками Радянщини, і може довести до ізоляції Радянщини в міждержавній політиці. Становище Літвінова і Крестінського підтримує радянська господарська група, що стрічається зі щораз більшими труднощами при здобуван-ні кредитів для Радянщини.

Ґанді в Льондоні.

З Льондону повідомляють:

Юрби публики, головно індійців, ждали тер-пеливо серед зливи на приїзд Ґандія до Фрідс-гавзу. Там льондонські індійці владили принят-тя в честь Ґандія. Індійці обкидали Ґандія цві-тами. Ґанді був у плащі, накритім шалем. Поря-док удержував відділ кінної поліції.

У переповненій салі квакрів витали Ґандія довготреваючими оваціями. Ґанді виголосив мир-ну промову, не було в ній нічогісінького воро-жого Вел. Британії. Апелював до молодих індій-ців, щоби не утруднювали світового мира насиль-ствами. Навязуючи до теперішнього положення в Льондоні сказав Ґанді, що британський бюджет не буде добре фінансований, поки не збілянсу-ється бюджету відносин між Індією і Вел. Бри-танією.

ОСТАННІ ВІСТИ

ПОЛЬСЬКА ДЕЛЕҐАТКА ПРОТИ МІЖНАР. ІНТЕРВЕНЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ.

З Женеви повідомляють, що польська деле-ґатка Шельонґовська відмовилася взяти участь у банкеті Міжнар. Жіночої Ліґи Мира та Сво-боди, тому що виконуючий комітет під її не-присутність ухвалив резолюцію з домаганням міжнар. інтервенції в справі положення україн-ців у Польщі. Добрі взаємини між польським народом і українськими меншинами лежать їй на серці, одначе таку інтервенцію вважає шкід-ливою для польсько-українських взаємин в бу-дучині і тому прилюдно протестує.

АРЕШТУВАННЯ.

У звязку зі знищенням тел. дротів у Губи-чах (Бориславщина) поліція арештувала бага-то людей, як підозрілих.

АРЕШТУВАЛИ 80 УЧНІВ.

Варшавська політична поліція довідалася, що в одній держ. школі заповіджено академію з „політичною шопкою“. Коли поліція війшла застала там наради комуністичних студентів і студенток. При ревізії найшли комуністичну бі-булу. Арештували 80 учнів і з тих до вечора звільнили 48.

ЗДАВЛЕННЯ ПУЧУ В АВСТРІЇ.

Австрійська влада здавила невдалий пере-ворот, що в деяких місцевостях проходило кроваво. Арештували кн. Штаремберґа, провід-ника Гаймвери. В Лінці арештували ґен. Пухма-єра, Бубаніша й Енґліша. Головний ініціятор перевороту д-р Пфрімер і його помічник шеф штабу Равтер скриваються в Гор. Австрії, а є теж вістки, що вони втекли вже до Італії. Уряд видав приказ, що всі урядовці, які брали яку-небудь участь у перевороті, мають бути су-спендовані й потягнені до відповідальности. Підчас боїв соц. Шуцбунду з Гаймверою в Капфенберґу (Стирія) був убитий один соціяліст, ранених було 7 гаймверівців і 1 шуцбундівець.

МЕКДОНАЛЬД ВІЦЕКОРОЛЕМ ІНДІЇ?

Один із ліберальних англійських послів ска-зав, що теперішній уряд остане при владі до квітня 1932 р., щоби Сновден міг санувати бю-джет. У квітні Мекдональдів уряд подався би до димісії, а новим премієром став би Болдуін на основі порозуміння з лібералами. Канцлером скарбу був би Льойд Джордж. Мекдональд був би іменований віцекоролем Індії, щоби здійсни-ти ухвали конференції Круглого Стола.

НОВИНКИ

— **Евген Говикович веде свою робітню фу-тер у Львові, вул. Домініканська 4.** Тел. 67-54.
404 5—?

— **Осторожно з усякими пройдисвітами.** В опублікованій учора на сторінках „Діла“ но-винці під таким заголовком була при кінці згадка про панну Олену Ґот зі Львова, що ні-бито мала в Гаях коло Львова переводити збір-ку на УВО і промовляти в цій справі на прилюд-них зборах. Нині довідуємося, що щодо панни Олени Ґот наша Редакція впала жертвою хиб-них інформацій. Бо панна Олена Ґот ніякої збі-рки на УВО в Гаях не робила і на ніяких прилюд-них зборах у тій справі не промовляла. Панна Олена Ґот мешкає постійно у Львові. У Гаях була на вакаціях і в даному випадку впала жер-твою звичайного наклепу. Вияснюючи на цьо-му місці справу, ми тим самим даємо панні О. Ґот сатисфакцію за заподіяну кривду. Та це пояснення нічим не ослаблює головної тенден-ції вчорашньої новинки в решті її тексту.

— **У справі збірки для Т-ва Прихильників Освіти.** Львівський Студентський Комітет для переведення збірки в дні 21. вересня ц. р. на ці-ли Т-ва Прихильників Освіти закликає студент-ство Львова і львівського повіту до участи в збірці. Дижурні Комітету урядують щодень в канцелярії Т-ва Прихильників Освіти (Львів, Супінського ч. 21) в годинах 12.—13. У місце-востях, де нема студентів, прохає Комітет гро-мадян та установи занятися переведенням збір-ки. По леґітимації та листи зголошуватися на вище подану адресу в урядових годинах. За Ко-мітет: **В. Міліянчук, Б. Ластовецький.**

— **З театру.** Нині, у вівторок, 15. вересня і в наступних днях у театрі „Ріжнородностей“ іде „Королева передмістя“. В приготуванні „Штуба“ Лечицького, „Кордіян“, „Дзяди“ в новій інсценізації.

— **З ґімназії СС. Василіянок у Львові.** Дня 6. вересня ц. р. відкрито в ґімназії СС. Василіянок у Львові (вул. Длуґоша 17 а) виставу україн-ського народнього мистецтва, яка буде отворе-на до дня 20. ц. м. Оглянуло її досі вже кілька сот осіб, а також багато учениць шкіл львів-ських і позальвівських. Це, що ця вистава є ін-тересна, завдячується передовсім ласкавим жер-тводавцям, яким тут складається щиру подяку. Жертви зложили: Екс. Митрополит гр. Андрій Шептицький, Впов. пп.: Білозор Филимон — Тростянець, Бріль Марія — Сороки, Бурбело Оксана — Поздимир, Вачкова Марія — Ярос-лав, Верґановська Евгенія — Львів, Волошин Іван — Борщів, Волинець Меланія — Загіречко, Герасимович Марта — Львів, Головка Марія — Львів, Головка Надія — Молодятин, Гринюк Софія — Львів, пп. Грицаки — Золочів, Ґашин-ська Ірина — Перегінсько, Демянчукова Ольга — Коломия, Джинджириста Ольга — Настасів, Дідур Марія — Львів, Заяцева Олена — Жов-чів, Західна Ангелина — Бережани, Ігнат Лідія — Львів, о. Когутяк Степан — Ромашівка, Кол-татів Софроній — Вільховець над Дністром, Комарева Евдокія — Милошовичі, Коцюбова Ольга — Річка, Косевич Евгенія — Львів, Кузь-мова з Бордуляків Марія — Підгайці, Кузьма Ярослава — Підгайці, Кукурудзова Вікторія — Бережани, о. Куницький Корнило — Шумляни, Кушнір Іванна — Львів, д-р Лев Василь — Львів, Левинська Ірина — Чернівці, проф. Ле-жогубська Ірина — Львів, Макушка Іван — До-лина, інж. Малендевич Василь — Болехів, о. Манастирський Остап — Раковець, Мацькеви-чева Евгенія — Львів, пп. Мельничуки — Львів, Мельничук Ярослава — Львів, о. Михайлишин Володимир — Вишенка Мала, Наливайко Іван — Сосично, пп. Олексини — Львів, Олексин Ірина — Львів, Палиньо Теодор — Вербяни, Пе-решлюга Анна — Товсте, Ракоча Анна — Тере-бовля, Ріплева Олена — Львів, Рожанська На-дія — Львів, Савчекова Теодора — Могильни-ця, о. Свістель Юліян — Нирків, Селезінкова Ніна — Радехів, о. Скрутень Йосафат ЧСВВ. — Львів, Слободянова Олена — Ґермаківка, Став-нича Богдана — Яворів, Терещук Софія — Львів, Терлецька Тетяна — Львів, Тесля Іван — Львів, Тоган Іван — Нове Село, Тисович — Сте-фанія — Львів, Турянська Юлія — Чайковичі, Филевич Софія — Лучиці, Фільварків Наталія — Львів, Хитренька Ніна — Ісаків, Чапельська Марія — Львів, Чмир Катря — Бертешів, Чумо-ва Юлія — Львів, проф. Шпитковський Іван — Перемишль. — **Від Управи ґімназії СС. Васи-ліянок у Львові.**

— **Боротьба зі щурами у Львові.** З днем 14. ц. м. львівський маґістрат розпочав боротьбу зі щурами. До засклепленого русла Полтви, що є головним гніздом щурів, дають бактерійний препарат ратини, яка викликує серед цих звірят масову гибіль. Тому, що якась частина щурів всетаки лишиться при житті, за три тижні на-ступ на них буде повторений. Крім того рати-ну будуть давати, де тільки множаться щурі.

— **З львівської хроніки.** Ів. Грушецька, зам. при вул. Городецькій, викликала пожежу в мешканні через неосторожність з прімусом. — Невідомі злодії хотіли відчинити архів жіно-чого вбрання і для побільшення своєї збірки вломилися до мешкання Маркуса Донна при вул. Янівській. — Носив за багато грошей Яків Шор і з його кишені зникла мошонка з 740 зол. — Задивилася на когось Лідія Ренцька з Пабя-ниць, перебуваючи на головному двірці і свою цікавість заплатила валізкою вартною 2150 зол. — Кинулася з 2-ого поверху камениці при вул. Льва Сапіги 18-літня Стефа Баранська і її від-везли до лічниці.

— **Залізничник хотів убити начальника стації в Монастириськах.** Залізничий робітник Бір-маєр, перенесений на днях до Чорткова хотів убити на зал. стації в Монастириськах началь-ника тієї стації Біша. Бірмаєр вистрілив до на-чальника раз із револьвера, а коли опісля ре-вольвер затявся, вдарив його кілька разів ре-вольвером по голові. Стан начальника грізний. Вбивник утік. Як його зловлять, стане перед наглим судом.

— **Блоха та переполох у кіні.** У варшавсько-му кіні „Аполльо“ мусіли припинити виставу і засвітити світло, а причинився до цього пере-ляканий крик молодої жінки. Її відвели до ліч-ниці, а лікар витягнув з її уха... блоху, яка була причиною переполоху на салі. Варшавська пре-са веде суперечку над питанням: чия блоха, чи тієї жінки, чи кіна?

— **Новітні часи і злодії.** В африканських копальнях діямантів просвітлюють промінями Рентґена тих робітників, яких підозрівають, що вони забирають діяманти для себе. Просвітлення двох таких підозрілих виказало в їх шлунках діяманти вартости 650.000 зол.

— **Копальня золота на... соборі.** З бань собору Збавителя у Москві здерли золоту бляху і тим чином здобули більшовики 200 кґ. чистого золота, вартости 4,000.000 зол. На місці цього собору виставленого на памятку побіди Росії над Наполеоном, стане Дім Совітів, призначений на збори.

— **Амнестія на Радянщині.** З права амнестії можуть користати селяни арештовані за опір при колективізації, робітники і інжиніри обвинувачені в саботажах, а також ті, які відмовилися вертати на Радянщину і остали за кордоном (Бесідовський і інші) і деякі еміґранти. Всі, що боролися разом з білою армією з більшовицькою владою, не користатимуть з амнестії.

— **Новочасне кіно.** В Англії хочуть завести в кінах велитенські, далеко більші від теперішніх екрани, які дозволялиб глядачам бачити більші дії в час балачки і т. п. сцен з головними особами. Це уможливив винахід сочки, яка може кидати образи такої величини, як вимагає новий екран.

— **17-літня подорож листа.** До почтового уряду в Шавлях надійшов переписний листок датований 28. жовтня 1914 р. у Динабурзі, оплачений 3-копійковою маркою з печаткою „Двинськ". На листівці є печатка російського цензора.

— **Вальдемарас розвівся з жінкою.** На питання одного з представників преси, чому розвівся з жінкою, Вальдемарас заявив, що причиною цього було поведення його жінки в час його розправи. Після арештування Вальдемараса заявила вона, що не має нічого спільного з політичною діяльністю чоловіка і просила зміни прізвища. Присуд, який звільнив Вальдемараса, був для неї несподіванкою.

— **Будда зі смараґду.** Один віденський збирач старинних річей купив статуетку Будди, виконану зі смараґду. Фіґурка важить 1.740 каратів. До Відня приїхали гості з Парижа, щоби оглянути цю рідку дороцінність.

— **Інспектор летунства згинув в катастрофі.** З Москви повідомляють, що в летунській катастрофі згинув головний інспектор більшовицького летунства Межеравп із своїм помічником інструктором-механіком Писаренком.

— **Новий винахід.** В американських журналах появилося оголошення про новий винахід інж. Залігера „психофон". Цей апарат пізнає всі думки і наміри та може надавати їм згори означений напрямок. Людям слабої волі, перелякавим і лінивим можна усунути їхні хиби підчас сну. Відомі лікарі і представники преси провірюють справність апарату.

— **„Подорож" довкруги світу за 1/7 секунди!** Італійський винахідник Марконі працює над проблемою ультракоротких хвиль, які мають зробити переворот у радієвій комунікації. На докладі яхту „Електра" є радієвий апарат. Слова, сказані перед мікрофоном, пробігають на ультракоротких хвилях у 1/7 секунди довкруги земної кулі, одначе вони розгублюються. Марконі сподіється, що приміненння ультракоротких хвиль вже за десять літ дасть нам змогу тим чином користати з радія, як сьогодні користаємо з телефону у великих містах.

— **Про місто на дні Чорного Моря.** Довго кружляли старинні перекази про затоплене морем у давніх часах місто Херсон. Нурці оповідали про те, що виділи під морськими хвилями та оповідання їх не мали успіху, бо ніхто не хотів вірити в їхні слова." В 1927 р. більшовики вирядили наукову експедицію, яка мала провірити справу. Після трьохлітньої праці в 1930 р. відкрила експедиція звалища мурів і башт в глибині 16 м. під водами моря. Цього року зорганізували більшовики другу експедицію, в якій взяли участь фільмові оператори і нурці. Дотеперішня історія не знала відкриття цілих міст на дні моря, тому перше прослідження затопленого міста було дуже важке. Поверхню моря поділили на квадратові поля, а кожний квадрат мав свої човни, з яких спускали нурців прослідж[у]вати дно. Нурці подавали вісті телефонічно. Тим чином після двомісячної праці комісія виготовила плян підводного міста. Його розміри не надто великі: довжина 800 м., ширина до 400 м. Місто обведене довкруги гарно задержаним муром з 20-и оборонними баштами. Нутро міста це широкий ринок, на якому колись відбувалися мабуть громадські збори. Довкруги ринку є кілька великих криниць. Через місто йде широка вулиця в напрямі ринку і така сама в напрямі пристані. Нурці відкрили теж кілька підземних хідників. Це місто існувало в 4—2 віці перед Христом. Це без сумніву ствердж[у]ють так знайдені черепки глиняного посуду, як і спосіб будови підвалин під домами. Тим чином потверджуються вісті Страбона „про старий Херсон", бо Херсон відкопаний на березі походить з значно пізніших часів. Місто затопив колись землетрус і хвилі Чорного Моря зберегли його до наших часів.

— **Латинізація китайської азбуки.** Радянська влада вводить латинську азбуку в китайському письмі в країнах, заселених китайцями. Ґрупу письменних китайських робітників, навчено читати й писати при помочі 28 златинщених знаків, замість давних 5.000, в часі нецілих двох місяців. Освітна влада у Владивостоці рішила ввести примус навчання латинської азбуки в китайських школах Далекого Сходу та на орієнталістичному виділі державного університету Далекого Сходу.

З судової салі.

ПРОЦЕС ПРОТИ ПЕТРА РІШКИ І ТОВ. ЗІ СТРИЯ.

Нині (14. ц. м.) розпочалася перед трибуналом суду присяглих у Львові під проводом радника Яґодзінського розправа проти вісьмох молодих українців (в цьому трьох учнів VIII. кл. стрийської державної ґімназії) зі Стрия. Як відомо, ця справа велася первісно в Стрию, але на розправі перед стрийською лавою присяглих 18. травня ц. р. її відрочено тому, що на розправу не явився головний свідок прокуратури — поліційний аґент слідчого уряду Юзеф Альбін. Безпосередньо по відроченні розправи стрийська прокуратура поставила внесок перед Найвищим Судом о делеґацію Львова для переведення розправи. Найвищий Суд прихилився до цього внеску і в цей спосіб стрийська справа опинилася на воканді перед лавою присяглих у Львові.

Обвинуваченими є: 1) Петро Рішко літ 19, родом з Дуліб, пов. Стрий, учень торговельної школи в Стрию; 2) Олександер Боднар, літ 26, родом з Перегінська, пов. Долина, робітник в Стрию; 3) Роман Лебедович, літ 17, родом з Городища, пов. Тернопіль, учень VIII. кл. ґімн. в Стрию; 4) Степан Грущак, літ 19, родом зі Стрия, помічник торговельний в Стрию; 5) Василь Яцків, літ 19, родом з Гірного, пов. Стрий, учень VIII. кл. ґімн. в Стрию; 6) Степан Луцик, літ 24, родом зі Стрия, помічник торговельний в Стрию; 7) Юліян Найда, літ 22, родом з Куровник, пов. Перемишль, помічник торговельний в Стрию і 8) Юліян Іванчук, літ 19, родом зі Щирця, пов. Львів, учень VIII. кл. ґімн. в Стрию.

Всі обвинувачені є греко-католики, української народности і вільного стану. Боронять адвокати: д-р Володимир Старосольський і д-р Степан Шухевич зі Львова, посол д-р Степан Баран з Тернополя і д-р Лужецький зі Стрия. До лави присяглих вильосовані: д-р Йосиф Бін, ем. суддя апел.; 2) д-р Теофіль Шуба, ур. Банку Пром.; 3) Йосиф Попель, ур. Закладу Обезпечнь від випадків; 4) Арнольд Розен., ур. нафтової фірми; 5) Адам Тіґер, промисловець; 6) Міхал Воронецький, ур. Закладу Обезпечень від випадків; 7) Цириль Свідерський, ем. рахунковий радник скарбу; 8) Ґотфрид Авліх, ур. Банку Госп. Кр.; 9) д-р Станіслав Зайончковський, ур. державного архіву; 10) Йосиф Мільчановський, радник Тимч. Виділу Самоуправного; 11) Антоні Мeравілія-Крівеллі, емер. полковник і 12) Роман Каєтан Беднарський, співвласник друкарні, а як заступник Станислав Ґаленський, емер. рах. радник; лава присяглих польська, за винятком одного жида.

Акт обвинувачення закидує всім обвинуваченим приналежність до УВО (Укр. Військової Орґанізації), що кваліфікує як злочин головної зради з §§ 58. і 59 буква б) австр. карного закону. Цього злочину допустилися обвинувачені, по думці акту обвинувачення, в цей спосіб, що осеню 1930 утворили в Стрию пятки УВО, а іменно одну пятку під командою обвинуваченого Боднара, до котрої мали належати крім нього обвинувачені Рішко, Грущак, Луцик і Найда, а інструкторами цеї пятки мали бути обвинувачені Лебедович і Яцків.

Першого арештовано на цвинтарі в Стрию вечором дня 1. листопада 1930 обв. Рішка і сидячи в поліційних арештах в Стрию в часі поліційних допитів, що їх провадив і списував підодовнік слідчого уряду в Стрию Йосиф Альбін, мав перед ним признатися, що до УВО втягнув його обвин. Боднар і дня 19. жовтня 1930 в башті моста на ріці Стрий коло Верчан відбулося його заприсяження на люфу револьверу, при чому мав він завязані хусткою очі. Хто проводив присягу, не знав, але по голосі пізнав обв. Іванчука.

Збірним місцем сходин членів УВО було мешкання обв. Грушака, де вечорами сходилися обвинувачені, котрим про завдання УВО викладав обв. Лебедович, відчитуючи їм „Катехізм українського державника". Після поліційних зізнань Рішка, обв. Боднар намовляв його також до підпалу павільону Стрілецького Звйопаку, що находився над рікою і до підпалу порожних залізничих ваґонів на стації в Стрию, але в кілька днів пізніше це поручення відкликав.

Обв. Рішко, слуханий у слідчого судді Карчевського 5. листопада 1930, а опісля 16. XI. і 19. XI. м. р. відкликав свої поліційні зізнання, котрими обтяжив всіх обвинувачених. Своє відкликання мотивує тим, що на поліції його били і побоями вимушено зізнання. Били його в лице, в груди і він ще в поліційних арештах показував співвязням сліди побоїв (синці на лици і на грудях), а в судових арештах мимо його негайної просьби, оглянув його вязничний лікар доперва дня 17. листопада — отже в пятнацять днів після побоїв і очевидно не знайшов ніяких слідів. На розправі обв. Рішко те все піддержує і катеґорично заперечує, щоби сам належав до УВО, або щоби до нього належали інші обвинувачені.

В поліційних доходженнях признався до вини також і обв. Боднар — і то як каже на розправі, з обави перед побоями. У слідчого судді те все з місця відкликав, як рівнож і на розправі, а зокрема рішучо заперечив, щоби обв. Лебедович був орґанізатором пятки УВО. Був тільки раз свідком, як обв. Лебедович читав катехізм українського державника, але на це сам не звертав ніякої уваги. У обв. Грущака сходилося нераз у вільних хвилях кількох знакомих, там грали нераз в карти, шахи або на мандоліні, особливо тоді, коли нераз приходили там знайомі дівчата.

Інші обвинувачені заперечили відразу і в поліційних доходженнях і у слідчого судді якунебудь приналежність до УВО, а свої відвідини у обв. Грущака пояснювали тим, що як його знайомі часом його відвідували, де приходили також і деякі поляки. На розправі рівнож якнайрішучіше заперечили свою вину.

При допитах на розправі поодиноких обвинувачених задавали їм питання прокуратор і поодинокі оборонці а також і судді присяглі д-р Бін, а особливо присяглий суддя Воронецький.

Оборона покликувала свідків на факт, що бачили сліди побиття у обв. Рішка безпосередньо по його переслуханні на поліції; на факт, що сходини у обв. Грущака не мали ніякого конспіративного характеру, бо там нераз бували і їх знайомі молоді поляки.

Завтра (второк) рано в год. 9. розпічнеться переслухання прокураторських свідків — між ними і головної підпори обвинувачення — поліційного аґента Альбіна, а опісля відводових, покликаних обороною. Виводи сторін будуть правдоподібно доперва в середу рано, почім западе вердикт і вирок.

СПОРТ.

ЛІҐОВІ ЗМАГАННЯ.

Вислід недільних змагань такий:

Львів. Висла—Чорні 2:1 (1:0).
Варшава. Погонь—Варшавянка 3:1 (3:1).
Варшава. Польонія—Леґія 1:1 (1:1).
Краків. Гарбарня—Варта 2:2 (1:1).
Лодзь. ЛКС—Рух. 4:0 (1:0).

Після недільних змагань ситуація в табелі Ліґи така, що аж пять дружин: Гарбарня, Висла, Погонь, Леґія і Варта мають шанси здобути цьогорічне мистецтво. В середині табелі опинилися: Л. К. С., Польонія, Рух і Краковія, а деградацією загрожені три дружини: Варшавянка, Чорні і Лехія. До кінця тури ще далеко і можуть зайти ріжні несподіванки.

Краєві легкоатлетичні змагання

відбудуться в днях 20. і 21. вересня ц. р. на площі „Сокола-Батька" у Львові. Змагання організує з доручення Українського Спортового Союзу Український Студентський Спортовий Клюб.

У програму змагань увійдуть отсі конкуренції: **жінки:** біги на 60, 100, 800 м., гінці 4×60; скоки увисочінь, удовжінь; мета диском, ратищем і стусан кулею довільною рукою й обіруч; тризмаг; 100 м., мет ратищем та скок увисочінь. **Мущини:** біги 100, 200, 400, 1500, 3000 м., 4×100, олімпійські гінці (100+200+400+800); скоки увисочінь, удовжінь, жердкою; мети диском, ратищем, і стусан кулею одноруч та обіруч.

Зголошення до змагань з поданням конкуренцій слати до Українського Спортового Союзу на адресу: Д-р Степан Дмоховський, Львів, вул. Сикстуська 35. Змагуни з провінції матимуть запевнений нічліг. Цьогорічні легкоатлетичні змагання заповідаються просто сензаційно та зготують неодну несподіванку в побиванні українських легкоатлетичних рекордів. Участь свою заповіло вже понад трицять щонайкращих наших легкоатлетів(ок) зі Львова, Стрия і Перемишля. А змагуни тої міри, як Вішка, Медвідь, Черлюнчакевич, Петріна, Рак Р., Круль, Гнатейко, Секелівна, Гузарівна, Соколовська й інші зроблять певно неодну несподіванку. Площу „С.-Батька" перебудовано в цей спосіб, що публика зможе з найбільшою вигодою обсервувати всі найбільш емоціональні моменти змагань. Відбудовано біжні, а скічню і кола до метів перенесено на перший плян. Окрім сього спеціяльний спікер буде можливо найдокладніше повідомляти публику про кожночасний хід змагань. Сподіємося, що ці змагання враз із відбутими краєвими пливацькими змаганнями будуть першорядними атракціями цьогорічнього українського спортового сезону.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Andrij Cajkovskyj: MLADY PAN. ROMAN Z HALICSKEHO ŽIVOTA — z ukrainstyny preloż. M. Konecna 1929. M. Ostrava. Romanova priloha Moravsko-sleskeho deniku.

ЖУРНАЛИ.

СВІТ ДИТИНИ. Ч. 9. вересень 1931.

BULLETIN MENSUEL DE RENSEIGNEMENTS ÉCONOMIQUES ET SOCIAUX. XXII-e Année Août 1931. Nr. 8. Накладом міжнароднього інституту хліборобської культури в Римі.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам 14. IX. 1931 р.: масло експортове і десерове пріма —·— зол., літра молока 19—21 сот., літра сметани 1·20 зол. копа яєць 7·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Нечинний.

Театр Ріжнородностей:
Вівторок, 15. вересня, год. 8. веч. і в наступні дні „Королева передмістя".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Міліон" (реж. Рене Клєйр).
КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.
КОЛЬОСЕИ: „Вулиця гріху", „Лявіна".
ЛЕВ: Звук. фільма „Міліон" (реж. Рене Клєйр).
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".
МІРАЖ: „Гарний Ґіґольо, бідний Ґіґольо".
ОАЗА: Звукова фільма „Іванко музика".
ПАЛЯС: Звукова фільма „Рішаюча ніч" (Ґенерал Платов).
ПАН: Звук. фільма „Анна Хрісті".
ПАСАЖ: „Під прапором кохання", американська комедія й звуковий додаток.
ХИМЕРА: „Наша є ніч".
СТИЛЕВЕ: „Жінка, яка бажає гріху" та „Чародійний килим" (Пат і Патахон).
СОНЦЕ: Звукова фільма „В степах Арізони" й додатки.
УТІХА: „Заборонені години", „Заморські чорти".

Програма радіо.

Середа 16. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 20·05 Речит. форт. М. Задори (Мендельзон, Ліст, Фільд, Гензельт). **Липськ** (259,3) 21·10 Музична академія в честь В. Баєнерна. **Гамбург** (372,2) 20·00 Симф. концерт (Бах, Бетовен), **Сотенс** (403,8) 20·00 Засідання Союзу Народів. **Берлин** (419) 21·10. Симф. концерт (Шопен, Чайковський, Бузоні). **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 „Савло і Давид", опера Нільзена. **Рим** (441,2) 21·00 „Льоенгрін", опера Вагнера. **Прага** (486,2) 21·30 Концерт (Шуман). **Мілано** (500,8) 20·45 „La donna perduta", оперетка Пєтрі. **Відень** (516,4) 19·30 Трансмісія з віденської опери. **Мінхен** (532,9) 19·30—21·20 Хоральний спів. Тр. з Нірнберґу. 21·20 Симф. концерт. **Будапешт** (550,5) 19·00 Циганська музика. 21·45 Концерт (Гайдн, Бетовен, Шуберт). **Ослько** (1071,4) 20·05 „Аптикар" комічна опера в 1 дії Гайдна. **Калюндборг** (1153,8) 20·50—21·30 Данська музика. **Москва** (1481) 19·00 Музичний фронт.

Четвер, 17. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·50 Скрипк. речитал Бервальда (Дворжак, Шуберт, Брамс, Шопен). **Липськ** (259,3) 17·00 Концерт мандолінистів. **Штутгарт** (360,1) 20·00 „Сальоме", опера Р. Штравса. **Сотенс** (403,8) 20·00 Засідання Союзу Народів. 20·30 „Фіделіо", опера Бетовена. **Берлін** (419) 20·30 „Фіделіо". опера Бетовена. Тр. з Женеви. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт (Бетовен, Бах, Ґлюк). **Рим** (441,2) 21·00 Симф. концерт (Бах, Скарлятті, Дітерсдорф, Корсаков) **Прага** (486,2) 21·00 Смичковий октет (Мендельзон, Дворжак). **Мілано** (500,8) 20·45 „Норма", опера Белліні. **Рига** (524,5) 20·15 Віденські вальси. **Мінхен** (532,9) 16·20 Давна весільна музика (Бах). 19·30 „Забуте бельканто" (каватіно, кантата, канцонета). **Будапешт** (550,5) 17·30 Камеральний концерт (Гайдн, Бетовен). 20·30 Опера з Женеви. **Люблянa** (575,8) 20·30 Хоральний конц. **Калюнгборг** (1153,8) 20·15 Концерт симф. орх. **Москва** (1481) 19·00 Музичний фронт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа 16. вересня 1951

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варш. 12·10, 15·10, 16·30, 17·10, 17·30. Музика з грам. плит. 13·10 Метеор. ком. 14·50 Господ. ком. 15·25 „Серед книжок", огляд новин. 16·00 Програма для дітей, тр. з Варш. 16·15 „Мопс і недоля" трансм. із Вильна. 16.30 Радіохроніка, трансм. з Варш. 17·15 Перше польське підводне судно. 17·35 „Святе місце на Цейльоні", тр. з Крак. 18·00 Тр. з Варшави. Твори І. Штравса (радіоорх.). 19·00 Всячина. 19·20 Тр. Про годівлю коней. Тр. з Варшави. 19·25 „Без мам", тр. з Варшави. 19·40—20·10 Комунікати. 20·15 Тр. з Варшави. Концерт легкої музики. 21·30 „Собескі під Віднем". Тр. з Вильна. 22·15—22·30 Комунікати 22·30 Оперові арії. Тр. з Варш. 23·00—24·00 Танкова музика з театру „Багателя" у Львові.

Четвер, 17. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. Тр. з Варш. 12·10, 15·10, 16·10, 17·10, 19·25 Музика з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати Тр. з Варш. 15·25 Про інститут домового господарства. Тр. з Вар. 16·35 Військові відомости для всіх. Тр. з Вар. 16·50 Вистава штихів. Тр. з Вар 17·15 „В робітні Челінія", проф. Махневич. 17·35 „Про будову атомів", інж. Дорош. 18·00 Камеральний концерт (сопран, фагот, форт.). 19·00 Всячина. 19·20 Про годівлю коней. 19·35 Театральна гутірка 19·50—20·10 Комунікати. 20·15 Музична гутірка проф. Шопського. Тр. з Варш. 20·30 „Фіделіо". опера Бетовена. Тр. з Вар. 23·30 Легка музика з Варш.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під адм. проводом І. Волощука

РАВА РУСЬКА:
16. IX. Ромео і Юлія

ЛЮБАЧІВ:
17. IX. Ромео і Юлія.
18. IX. Бинко, або Остання Ставка.
19. IX. День і Ніч.
20. IX. Ой не ходи Грицю.

У підготовці: 1) Вояка цариці Мадаґаскару, 2) Мисль-Андреєва, 3) Дон Жуан і 4) Альравне по повісти Еверса. — Склад театру: Пані: Віреньска, Істоміна, Іванчуківна, Кемпе-Маскота і другі. Панове: Кемпе, Опар, Радванський, Тимчук, Турченко, Шашаровський і др. Театр обїздить під адм. проводом відомого адміністратора бувшого театру ім. І. Тобілевича І. Волощука. Театр прийме молоду, пристійну, інтеліґентну панночку „сопран" на ролі субреток і трьох музиків а саме: II. скрипка, чельо і джез. Оферти надсилати на адресу оголошень в часописах. 459

ВП. Філя з Дідухів і інж. Ярослав Добрянські зложили на „Рідну Школу" квоту 50 зол. замість повідомлень про їхнє вінчання, яке відбулося дня 8. вересня ц. р. в Русові — Старшина **Кружка „Р. Ш." в Коломиї складає ВП. Жертводавцям щиру подяку.** 482

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.